Informatieavond Kelfkensbos

Datum: dinsdag 6 februari 2024van 19.30 tot 21.30 uur
Locatie: de Lindenberg

Aanwezig

Namens Gemeente Nijmegen:
Namens het college: Wethouder Tobias van Elferen, Wethouder Noël Vergunst.
Ambtelijk projectteam: Marco Boekhorst (projectleider) Hilde Vandekeybus (landschapsontwerper), Stef van Roemburg (landschapsontwerper) Juun Ly (assistent projectleider), Elisa Messina (assistent), Janine Adriaansens (communicatie adviseur), Anne-Marie Cobussen (wijkregisseur fysiek), Hettie Peterse (beleidsadviseur cultuurhistorie), Eva Zappeij (omgevingsmanager).
Daarnaast was er een onafhankelijke dagvoorzitter: Hans Etman.
Afwezig wegens ziekte: Bing Yap (projectontwikkelaar/ ambtelijk opdrachtgever)

Doel van de avond

Het doel van de avond is om het voorlopig ontwerp van het Kelfkensbos te presenteren en reacties te verzamelen van bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden uit de omgeving. De laatste communicatie over de herinrichting van het plein vond plaats in oktober 2022 toen het schetsontwerp is gepresenteerd. De afgelopen periode hebben we aan de hand van reacties op het schetsontwerp en gesprekken met belanghebbenden het ontwerp verder ontwikkeld. Ook zijn er onderzoeken gedaan.

Opzet van de avond

De avond start plenair en wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Tijdens het plenaire gedeelte worden de uitgangspunten van het ontwerp en de aanpassingen aan het schetsontwerp toegelicht. Vervolgens is er ruimte voor de aanwezigen om in kleinere groepjes in gesprek te gaan over het ontwerp en om aandachtspunten mee te geven. Zodat het nieuwe ontwerp nog beter aansluit bij wat de stad nodig heeft.
De inbreng van aanwezigen zal door het projectteam worden gecontroleerd op haalbaarheid en wenselijkheid. Waar mogelijk wordt het ontwerp aangepast. Op sommige punten is het balanceren tussen diverse belangen. Deze keuzes en het definitieve ontwerp worden aan het college voorgelegd.

Uitnodiging en opkomst

De uitnodiging voor de inloopavond is tussen 26 en 29 januari verspreid in het gebied rondom het Kelfkensbos. Ook zijn er uitnodigingen per mail verstuurd aan diverse belanghebbenden. De uitnodiging is ook verspreid via (social) media: de lokale krant De Brug, Facebook, LinkedIn en de wekelijkse Nieuwsbrief van Gemeente Nijmegen. De berichten op social media leverden veel reacties op en bereikten meer dan 11.000 mensen. Er kwamen ongeveer 70 bezoekers op de avond af.

Plenair programma

In gesprek met de wethouders

De onafhankelijke voorzitter van de avond opende de avond en vroeg het publiek wat hun relatie is met het plein. Ook vroeg hij er mensen bij eerdere avonden aanwezig waren geweest. Hierna volgde een gesprek met wethouder Van Elferen en wethouder Vergunst over het belang van een nieuwe inrichting van het plein en de aandachtspunten bij deze herinrichting.

Wethouder Vergunst gaf aan dat de stad groeit en dat er ook in en rondom het centrum veel woningen bijkomen. Het is daarom belangrijk dat de ruimte die overblijft goed wordt ingericht en bijdraagt aan een prettig verblijfklimaat met meer groen, zitgelegenheden, en ruimte voor kunst en historie. Op het Kelfkensbos spelen veel verschillende belangen. De markt staat er twee keer per week, er zijn evenementen, het is de entree naar het Valkhof Museum en het Valkhofpark, eronder is parkeergarage Kelfkensbos en het plein wordt omringd door horeca. Ieder heeft een eigen belang. Tegelijk is het een centraal plein voor de hele stad. Al deze belangen komen samen bij de herinrichting van dit plein. De komende periode blijven we daarom veel gesprekken voeren om het ontwerp verder aan te scherpen.

Wethouder Van Elferen verwees naar de bijzondere geschiedenis van het Kelfkensbos. Hier lag in het begin van de Romeinse tijd de Romeins-Bataafse nederzetting Oppidum Batavorum en later een Romeins legerkamp, een zogenaamd castellum, waarvan de dubbele gracht over het Kelfkensbos liep. Nijmegen maakte deel uit van de Romeinse Limes (grens) en was de belangrijkste stad in Romeins Nederland. Dit rijkserfgoed is door Unesco tot werelderfgoed uitgeroepen. Daarom willen we op deze plek laten zien dat Nijmegen een bijzondere geschiedenis heeft en de oudste stad van het land is.

Beide wethouders vragen de aanwezigen om na de presentatie hun reacties te delen en aan te geven welke kansen en aandachtspunten zij nog zien.

Presentatie van het voorlopig ontwerp

Vervolgens presenteerde Hilde Vandekeybus het voorlopige ontwerp van het plein. Hieronder volgt een samenvatting van deze presentatie. De presentatie kunt u vinden in een andere bijlage op MijnWijkplan.

Uitgangspunten van het ontwerp

De aanpak van het Kelfkensbos komt voort uit de gebiedsvisie Valkhofkwartier, die in 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld. Daarin worden uitgangspunten genoemd, die ook betrekking hebben op het Kelfkensbos:

- Meer samenhang in het Valkhofkwartier, de (groene) inrichting van het plein draagt daaraan bij
- Een betere verbinding met de binnenstad, het Kelfkensbos vervult daarin een sleutelrol en wordt een plein zijn waar ontmoeten centraal staat
- Tijdreis Valkhofkwartier: op het Kelfkensbos wordt de historie van de oudste stad beter beleefbaar gemaakt.
- Het Valkhofkwartier herbergt de belangrijkste culturele instellingen van de stad en kent de hoogste concentratie van rijks beschermd erfgoed. Het is daarmee een culturele hotspot. Op het Kelfkensbos moet duidelijk worden dat je je op die culturele hotspot bevindt, waarbij rekening wordt gehouden met de evenementen.

Groen

Groen krijgt een grote rol op het nieuwe plein. Vanwege klimaatverandering is vergroening in de binnenstad noodzakelijk om hittestress tegen te gaan, water te bergen en het verblijfsklimaat te verbeteren. Ten opzicht van het eerdere schetsontwerp is de positie van de groenvakken iets gewijzigd zodat de zichtlijnen naar het museum, Belvedère, en de entree van het Valkhofpark niet onderbroken worden. Omdat er een parkeergarage onder het plein ligt zijn , worden de groenvakken verhoogd om de bomen genoeg groeiruimte te geven. Op de randen van deze vakken komen banken voor bezoekers. De wens is ook om op het plein een waterpartij met fonteinen te plaatsen als verwijzing naar de Romeinse gracht die hier ooit heeft gelegen. Of dit technisch en financieel haalbaar is, is nog onzeker.

Verkeer

Naast de inrichting van het plein, verandert ook de wegindeling langs het plein en de inrichting van de overzijde van het plein rondom de terrassen. De rijbaan van het Kelfkensbos, aan de kant van de horeca, wordt versmald van 8 naar 6 meter en ingericht als 30 km weg. De bussen gaan halteren op de rijbaan en ook de fietsers krijgen geen aparte fietsstroken meer, maar fietsen straks op rijbaan. Door het weghalen van de fietsstrook aan de

zuidzijde (langs de terrassen) ontstaat er meer ruimte voor het voetpad en groen. We zijn nog in overleg met de horeca over de exacte inrichting.

Markt & Evenementen
Doordat er op het plein meer groen komt is er minder ruimte voor de markt en de evenementen. We gaan dit slim indelen en waardoor alle marktkramen ook in het nieuwe ontwerp passen. In het nieuwe ontwerp kunnen kermissen en evenementen alleen terugkomen in kleinere vorm dan voorheen. Op de Vierdaagse van 2024 en 2025 hebben de werkzaamheden voor de herinrichting van het plein vooralsnog geen invloed. We zijn in gesprek met organisatoren om te bekijken wat er dan mogelijk is.

Kunstwerken
De Romeins-Bataafse geschiedenis van Nijmegen willen we op het plein zichtbaar maken met kunstwerken van Fernando Sánchez Castillo. Dit was ook een uitdrukkelijke wens van het Unesco-comité. Hij heeft de opdracht gekregen toen de Neder Germaanse Limes in 2021 uitgeroepen is tot Unesco Werelderfgoed. Met zijn kunstwerken blikt hij terug op de Romeinen en de Bataafse opstand met twee beelden van de Romeinse keizers Augustus en Vespasianus en een van Julius Civilis, de leider van de Bataafse opstand tegen de Romeinen. De beelden zijn klassiek vormgegeven en op de traditionele manier gemaakt, maar er is iets geks mee aan de hand. Het ruiterstandbeeld van keizer Augustus staat op zijn kop en Vespasianus, de keizer die de Bataafse opstand neersloeg, hangt achterover, zodat je aan zijn rug een schommel kunt hangen, terwijl Julius Civilis in drijfzand lijkt weg te zakken.

Een vraag is nog of de godenpijler in het nieuwe ontwerp nog op het plein past. De originele pijler is op het plein gevonden bij archeologisch onderzoek. Deze pijler heeft 2000 jaren geleden op het plein gestaan en zou bewijzen dat Nijmegen de oudste stad van Nederland is. Het kunstwerk Noviomagus/godenpijler op het plein is een replica van de echte godenpijler waarvan de gevonden blokken worden tentoongesteld in museum het Valkhof. De pijler is in het voorlopig ontwerp wel ingetekend op twee mogelijke locaties, maar een besluit hierover moet nog genomen worden.

Procestoelichting
Projectleider Marco Boekhorst sloot het plenaire deel van de avond af met een korte toelichting op het vervolgproces. Hij legde uit dat er op en rondom het plein veel ontwikkelingen plaatsvinden. Er moet worden afgestemd met andere projecten, zoals het museum, de bouw van de fietsenstalling in de parkeergarage, de herinrichting van het Valkhofpark, en het herstellen van het dak van de parkeergarage. Ook spelen er veel verschillende belangen in dit gebied dus zorgvuldig overleg is nodig. De afgelopen maanden hebben we al veel overlegd met verschillende partijen, zoals de markt, evenementen en horeca. De komende tijd zullen nog meer reacties opgehaald worden.

Alle aandachtspunten worden door het projectteam onderzocht en waar mogelijk vertaald naar het ontwerp. Het is de verwachting dat het definitieve ontwerp later dit jaar klaar is. Het college beslist uiteindelijk over het ontwerp.

Vervolgens moeten we vergunningen aanvragen om de herinrichting mogelijk te maken. Dit kost tijd. Bezwaren uit de omgeving tegen deze vergunningen kunnen het proces nog vertragen. De herinrichting van het plein start wanneer de verbouwing van de buitenzijde van het museum klaar is. Het plan is nu om te starten in 2025, na de Vierdaagse. De herinrichting van het plein zal ongeveer een jaar in beslag nemen.

In gesprek: reacties en aandachtspunten
Na het plenaire gedeelte was er ruimte om bij de maquette of verschillende posters van het voorlopig ontwerp in gesprek te gaan met de aanwezige ambtenaren en wethouders. Veel aanwezigen maakten van deze gelegenheid gebruik om hun opmerkingen te delen. Over het algemeen was de sfeer goed. De reacties waren overwegend heel

positief, zowel bij ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden. De meeste aanwezigen waren erg enthousiast over het ontwerp en de kunstwerken. Daarnaast werden ook enkele aandachtspunten en zorgen uitgesproken. Hieronder volgt een opsomming:

Verkeer

- Verscheidene mensen maken zich zorgen over het feit dat de fietsers, auto's en bushaltes op de weg gepositioneerd worden en dat dit onveilige situaties zal veroorzaken.
- Bewoners uit de benedenstad gaven aan dat de benedenstad goed toegankelijk moet blijven voor auto's en fietsers.
- Er zijn volgens enkele aanwezigen meer oversteekplaatsen nodig tussen het plein en de overzijde.
- De huidige laad- en los plaats is onvoldoende voor het aanbod van leveranciers.
- Hoe wordt de bereikbaarheid van hulpdiensten geborgd (bij evenementen op het plein in combinatie met een autoluwe zone)?

Openbaar Vervoer

- Er zijn teveel bushaltes in een klein gebied.
- Er zijn goede looproutes nodig van de bushaltes naar de binnenstad.
- Een ondernemer ziet liever geen grote bussen meer voor de deur.
- De meningen over de Stadshopper zijn verdeeld: deze is top versus het busje is niet toegankelijk en heeft geen duidelijke halte informatie.

Toegankelijkheid

- Haal bushokjes niet weg, mensen die slecht ter been zijn, willen (beschut) kunnen zitten als ze moeten wachten. Haltes dichtbij het centrum zijn noodzakelijk, en juist die haltes hebben beschutte zitgelegenheid nodig.
- Er is meer kleurcontrast nodig tussen bestrating plein en weg. Dit is nu bij de Hoogstraat een probleem.
- Goede op- en afritten voor voetgangers.
- Geleide-lijnen bij oversteekplekken en richting het museum.
- Genoeg loopruimte langs de terrassen
- Ruimte voor het stallen van driewielers
- De autoluwe ontwikkeling vinden ze zorgelijk, ze hopen dat gehandicapten wel de stad in mogen blijven komen.

Handhaving en veiligheid

Er is nu en in de nieuwe situatie meer handhaving nodig op verschillende terreinen.

- Fout geparkeerde fietsen in de omgeving;
- Laden en lossen vindt plaats op verkeerde plekken;
- Terrassen zijn te groot;
- Er is meer toezicht nodig op de ingang van het museum waar sinds de sluiting van het museum dealers en hangjongeren rondhangen.

Terrassen

- Een ondernemer gaf aan dat wanneer het museum een terras krijgt op het plan, het belangrijk is dat de terrassen aan de overzijde van het plein ook meer ruimte krijgen.
- Er is momenteel onvoldoende loopruimte aan de horeca kant, dit moet beter in het nieuwe ontwerp.

Kunst en cultuurhistorie

- De plek en de stand van de Godenpijler werden genoemd. Iemand benoemde dat wanneer de zonnewijzer elementen rondom de godenpijler niet terugkomen, de Godenpijler ook rechtop gezet kan worden, omdat deze dan geen Zonnewijzer functie meer heeft. Er gingen verschillende geluiden op over de plek van de Godenpijler op het plein.
- Iemand gaf aan dat een verwijzing in het ontwerp naar de oorspronkelijk poel die zich op het plein bevond, niet zou misstaan.
- Goed dat er een verwijzing wordt gemaakt naar de Romeinse gracht, wel onderbreken fonteinen de doorgang, en kan je nat worden.

- Enkele mensen vonden het contrast tussen de nieuwe ‘klassieke beelden met een twist’ en het Romeinse erfgoed in het Valkhofmuseum te groot in de zin dat de beelden van weinig respect getuigden voor de Romeinen.

Groen en duurzaamheid

- Iemand vroeg of we rekening houden met klimaatbestendige bomensoorten. Er werd verwezen naar een lijst van de Universiteit van Wageningen. De exacte beplanting en bomensoorten worden pas in de volgende fase bepaald wanneer we werken aan het definitieve ontwerp.
- Bewoners die aan de Kelfkensbos boven de horeca wonen zijn bezorgd dat de bomen die gepland staan tussen de terrassen te groot worden en hun zicht en licht blokkeren.
- Wat doet u met vrijkomende materialen? In het kader van circulariteit?
- Groen ziet er goed uit. Belangrijk dat het inheemse beplanting is.

Overig

- Een weg met klinkers geeft meer geluidsoverlast dan asfalt.
- Wordt er wel rekening gehouden dat de bevolking groeit, en dat het alleen maar drukker wordt. Nijmegen moet ook zijn functie als stad behouden. Stilstaand verkeer is ook slecht voor het milieu.
- Iemand oppert het idee voor een koffie kiosk of wagentje ergens in het park.

Bijlage 1: Voorlopig Ontwerp